

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

การสร้างความร่วมมือและการพัฒนาระบบอนามัยสิ่งแวดล้อม ในโรงพยาบาลสนาม เพื่อรองรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อโคโรนา 2019

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

ที่มาและความสำคัญ

- จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีการแพร่ระบาดในวงกว้าง และมีจำนวนผู้ป่วยติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานพยาบาลในระบบบริการสาธารณสุขที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความแออัดและไม่เพียงพอสำหรับการให้บริการ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการให้มีโรงพยาบาลสนาม หรือสถานที่ซึ่งจัดขึ้นเป็นการเฉพาะ สำหรับการให้บริการดูแลผู้ป่วยจากโรคติดเชื้อ หรือผู้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ อย่างเพียงพอ การดำเนินงานโรงพยาบาลสนาม นอกจากการบริหารจัดการด้านคุณภาพบริการสุขภาพแล้ว ยังจำเป็นต้องมี **การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมด้วย** เพื่อไม่เกิดผลกระทบทั้งต่อผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และไม่ก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรอบ

โรงพยาบาลสนาม

- หมายถึง สถานที่ซึ่งจัดขึ้นเป็นการเฉพาะ สำหรับการให้บริการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) ซึ่งเกิดการระบาดในวงกว้างจนเกินศักยภาพการจัดระบบบริการรองรับในสถานพยาบาล ทั้งนี้การจัดตั้งนอกสถานพยาบาล ขึ้นกับการดำเนินการของหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ เช่น วัด โรงเรียน โรงยิม หรือหอประชุมขนาดใหญ่ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และความมั่นใจ ในการเปิดดำเนินการโรงพยาบาลสนาม
2. มีการเตรียมความพร้อมด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลสนาม ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่
3. ขับเคลื่อนระบบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน อนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลสนาม เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคในโรงพยาบาลสนาม
4. มีการดำเนินการปิดบริการโรงพยาบาลสนาม ที่มีประสิทธิภาพ สะอาด ปลอดภัย

วัตถุประสงค์ 1

สื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และความเชื่อมั่น

การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามกรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) ในพื้นที่ชุมชน อาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลและเกิดการต่อต้านจากชุมชน ดังนั้นควรมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคติดเชื้อ COVID 19 และการป้องกันควบคุมโรคของโรงพยาบาลสนามที่ถูกต้องแก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการยอมรับและสร้างความมั่นใจ

- มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโรงพยาบาลสนาม ความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคติดเชื้อ COVID 19 เช่น สื่อออนไลน์ กรมอ. สื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ คณะกรรมการควบคุมโรคจังหวัด
- มีจุดประสานงาน หรือช่องทางการติดต่อสอบถามสำหรับผู้นำชุมชนและประชาชน
- มีกล่องรับฟังความคิดเห็น หรือ ช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ทั้งในกรณีทั่วไป และกรณีเร่งด่วน
- มีการสื่อสารให้คำแนะนำสำหรับประชาชนในชุมชน เพื่อการป้องกันและควบคุมโรค COVID-19

วัตถุประสงค์ 2

การเตรียมความพร้อมด้านสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลสนาม

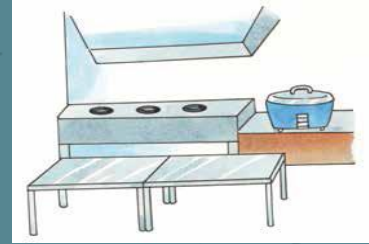
- มีการพัฒนาระบบการประเมินความพร้อมด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม แบบ Google form
- มีการจัดทำคู่มือ “การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลสนาม กรณี โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและ ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสนาม
- มีการสื่อสาร ประสานงาน ให้ความรู้ คำแนะนำแนวทางการเตรียมการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานระดับพื้นที่
- ลงพื้นที่ตรวจประเมิน แนะนำ การเตรียมการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ และการจัดการของเสีย

วัตถุประสงค์ 3

การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ติดตาม และประเมินผล

- ประสานงาน ให้ความรู้ คำแนะนำแนวทางการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานระดับพื้นที่
- ลงพื้นที่ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สารเคมี เพื่อการเฝ้าระวัง การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้
- เยี่ยมเสริมพลังงานการดำเนินงาน ตรวจสอบประเมิน กำกับ ติดตาม ระบบการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

3.1 การเลือกสถานที่ตั้งโรงพยาบาลสนามเพื่อรองรับผู้ป่วยโรคติดเชื้อ COVID 19

การคัดเลือกสถานที่ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ความต้องการของชุมชนและทรัพยากรด้านสาธารณสุขที่มีอยู่ เพื่อให้การดูแลรักษาผู้ป่วย COVID-19 ในสถานการณ์ที่มีการระบาดได้รับการดูแลรักษาอย่างปลอดภัย ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยงานอื่น ๆ

- มีพื้นที่เพียงพอต่อการรองรับ มีอาคารที่มีโครงสร้างมั่นคงและแข็งแรง
- อยู่ใกล้กับสถานบริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลแม่ข่ายเพื่อความสะดวกในการส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน
- ไม่ควรอยู่ในชุมชนแออัดหรืออยู่ใกล้กับสถานที่ที่มีกลุ่มคนเปราะบางอาศัยอยู่
- เป็นสถานที่ที่มีการถ่ายเทอากาศได้ดี หรือมีระบบระบายอากาศรองรับ
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภคที่จำเป็น อาทิ ไฟฟ้า น้ำประปา ห้องน้ำ ห้องส้วม พื้นที่ซักล้าง พื้นที่สำหรับตากผ้า และระบบรองรับน้ำเสีย ฯลฯ
- มีระบบรักษาความปลอดภัย มีรั้วกั้นพื้นที่แยกโรงพยาบาลสนามออกจากพื้นที่ทั่วไป และมีประตูทางเข้าออกที่สามารถควบคุมการเข้าออกเพื่อความปลอดภัยได้

3.2 แนวทางการดำเนินงานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม

การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะทำให้เจ้าหน้าที่และผู้ป่วยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย เป็นการป้องกันและลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และไม่ก่อมลพิษต่อชุมชนโดยรอบ มีแนวปฏิบัติ แบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการอาคารสถานที่
- 2) ด้านสุขาภิบาลอาหาร
- 3) ด้านการจัดการน้ำดื่มน้ำใช้
- 4) ด้านสุขาภิบาลและความปลอดภัยในการซักฟอก
- 5) ด้านการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูล
- 6) ด้านการควบคุมสัตว์และแมลงพาหะนำโรค
- 7) ด้านการจัดการน้ำเสีย
- 8) ด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

การจัดการอนามัย สิ่งแวดล้อมสำหรับ การจัดตั้ง โรงพยาบาลสนาม

1. ด้านการจัดการอาคารสถานที่

- จัดให้มีการกำหนดพื้นที่แยกเป็นสัดส่วนชัดเจน มีระยะห่างที่เหมาะสม
- จัดให้มีการระบายอากาศ อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ
- จัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านสุขาภิบาลอาหาร

- มีสถานที่เตรียม ประจุ ประกอบอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ

3. ด้านการจัดการน้ำดื่ม/น้ำใช้

- น้ำดื่มเป็นน้ำบรรจุขวดหรือบรรจุในภาชนะสะอาดที่ปิดสนิท หรืออาจจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับต้มน้ำ
- น้ำใช้ กรณีเป็นน้ำประปา ควรมีคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำประปาที่ถึงสำรอน้ำประปาและก๊อกปลายท่อประปา อยู่ที่ 0.5 – 1.0 มิลลิกรัม/ลิตร (ppm)

4. ด้านสุขาภิบาลและความปลอดภัยในการซักฟอก

- มีโรงซักฟอกที่สามารถทำความสะอาดผ้าและทำลายเชื้อโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ใช้สารฆ่าเชื้อที่เหมาะสม หรือซักที่อุณหภูมิไม่น้อยกว่า 71 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 25 นาที ได้ หรือกรณี ให้ผู้ป่วยซักผ้าเอง จัดพื้นที่ อุปกรณ์ และน้ำยาทำความสะอาดฆ่าเชื้อ

การจัดการอนามัย
สิ่งแวดล้อมสำหรับ
การจัดตั้ง
โรงพยาบาลสนาม
(ต่อ)

5.ด้านการจัดการส้วมและสิ่งปฏิกูล

- มีห้องส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลและปลอดภัย และมีระบบเก็บกักสิ่งปฏิกูลที่ถูกหลักสุขาภิบาล ระบบท่อและระบบเก็บกักก่อกองจาระหรือบ่อเกรอะ (Septic tank) อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี ไม่แตก ไม่รั่วซึม

6.ด้านการควบคุมสัตว์และแมลงพาหะนำโรค

- มีระบบตรวจสอบ ควบคุม ป้องกัน และกำจัดสัตว์และแมลงพาหะนำโรคเป็นประจำ และไม่พบตัวหรือร่องรอยของสัตว์และแมลงพาหะนำโรคในโรงแรม หรืออาคาร

7.ด้านการจัดการน้ำเสีย

- มีระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถใช้งานได้ดี รองรับปริมาณน้ำเสียไม่น้อยกว่า 160 ลิตร/เตียง/วัน (ร้อยละ 80 ของปริมาณน้ำใช้/คน/วัน) ติดตั้งอุปกรณ์ฆ่าเชื้อในน้ำทิ้ง โดยตรวจวัดปริมาณคลอรีนตกค้างอิสระคงเหลือในน้ำทิ้งทุกวัน ให้มีค่าไม่ต่ำกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร

8.ด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

- มีบริเวณที่พักรวมมูลฝอยติดเชื้อแยกเฉพาะ โดยต้องมีลักษณะมิดชิด ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสามารถในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ และสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัด

วัตถุประสงค์ 4

มีการดำเนินงานปิดให้บริการโรงพยาบาลสนาม

1. ทำความสะอาดทุกจุดในโรงพยาบาลสนาม (Big Cleaning) ด้วยน้ำยาทำความสะอาดฆ่าเชื้อ
2. ระบบระบายอากาศ เปิดให้มีการระบายอากาศในทุกจุดของโรงพยาบาลสนามอย่างทั่วถึง ให้มีการทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศ และเครื่องฟอกอากาศ
3. มีการจัดการของเสียที่เกิดจากกิจกรรมภายในโรงพยาบาลสนาม โดยตรวจสอบไม่ให้มีมูลฝอยติดเชื้อจากการเปิดบริการตกค้างในโรงพยาบาลสนาม และสูบล้างปฏิภาณที่เกิดขึ้นไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ให้มีการเฝ้าระวังชาวลงในบ่อหรือหลุมที่ขุดไว้ใช้สำหรับรวบรวมของเสียในโรงพยาบาลสนาม
4. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าโรงพยาบาลผ่านการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ชุมชนโดยรอบ
5. มีการปิดให้บริการโรงพยาบาลสนามอย่างน้อย 7 วัน ก่อนเปิดให้บริการตามปกติ

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

เว็บไซต์กรมอนามัย

www.env.anamai.moph.go.th/

